

רציונל

מהו "מפגש" ולמה כדאי לנו לעשות אותו?

קשה. באופן ספציפי, נסיעה לישראל הפכה למנהג קבוע של יהודים רבים בעולם.

צורות של מסע לישראל כוללות: סיורים חינוכיים לבני נוער, תכניות אקדמיות, התנדבות, פיתוח יוזמות מנהיגות ויוזמות מקצועיות, וכו'. ב-15 השנים האחרונות, החלו לפעול שתי יוזמות בקנה מידה גדול: **תגלית ומסע**, יוזמות שהביאו אלפי צעירים יהודים לישראל בכל שנה.

יחד עם אלו נוצרו צורות אחרות של מסע יהודי, גם אם במספרים קטנים יותר הכוללים: מסעות למזרח אירופה בדגש על השואה, מסעות לאתרי מורשת יהודיים כמו ספרד ופראג, סיורים בעקבות חיים יהודיים בברה"מ לשעבר, תכניות לחילופי סטודנטים דרך שותפות 2000 ועוד.

מפגש הוא החלק של המסע היהודי היוצר שפע של הזדמנויות לקשר ישיר בין יהודים מתרבויות שונות. מפגש הוא התנסות ייחודית של עמיות יהודית, תוצר של המודרניות ושל טכנולוגיות חדשות. היום יותר מאי פעם בהיסטוריה יהודים יכולים לפגוש סוגים אחרים של יהודים באמצעות נתיבי מסע ואמצעי תקשורת המונים חדשים.

למרות שמפגש מקושר בדרך כלל עם נסיעה, הוא אינו בלעדי דווקא למסגרת זו. מפגש יכול לקרות במגרש הבית,

מפגש הוא מימד חדש בחיים יהודיים בני זמננו. מעבר למובן הכללי של המושג, אנחנו משתמשים בו כדי לציין מגע ישיר פנים מול פנים, בין יהודים מתרבויות וארצות שונות.

בזמנים עברו יהודים פגשו יהודים אחרים רק מסביבתם המיידית (בעיירה, בכפר או בשכונה היהודית). רעיון העמיות היה רעיון מופשט שהועבר דרך תפילה, סמלים אומנותיים וסיפורי עם.

במאה ה-20, עם גלי ההגירה היהודית ועם עלייתה של הציונות המודרנית, המוני יהודים שינו את מקומם ואת סגנון החיים שלהם. עם שינוי זה באה אפשרות החשיפה ליהודים מתרבויות אחרות. ועדיין, רובם בנו בתים והשתלבו בקהילות חדשות שהביאו אותם לחיות בקרב אנשים הדומים להם.

במחצית השנייה של המאה ה-20 חלוקת היהודים בעולם השתנתה באופן דרמטי יחסית למאה ה-19. 80% מיהדות העולם מתחלקת היום בין שני מוקדים, ישראל וצפון אמריקה, ושאר האוכלוסייה היהודית מפוזרת על פני מדינות, שפות ותרבויות רבות.

עם התייצבות המצב הדמוגרפי של היהודים ועם התפתחות מדינת ישראל, נוצרו אפשרויות חדשות של **מסע ויצירת**

אלו אנחנו יכולים להפחית מתחים וקונפליקטים ולהגדיל סובלנות ושיתוף פעולה.

חוויות בין-תרבותיות נתפסות גם כאבני בניין חשובות לצמיחה אישית ורכישת מיומנויות הנדרשות לתפקוד יעיל בזירה הגלובלית.

מה לגבי מפגשים **יהודיים**? מפגשים בין יהודים מתרבויות שונות הם תערובת של פגישה של **זרים מוחלטים** עם מציאת **קרובי משפחה אבודים**.

מצד אחד, כל הקבוצות במפגש חולקות מורשת תרבותית-דתית הכוללת מיתוסים, סמלים, טקסטים ומנהגים. אך באותו זמן המשתתפים במפגש בין-יהודי כזה הם חברים בתרבויות מובחנות (לאומיות) המוגדרות על ידי ארץ המוצא שלהם.

[הערה: הרעיון של זהות תרבותית נקשר בדרך כלל למדינת הלאום, כך שתרבות מקושרת בדרך כלל עם גיאוגרפיה, שפה, תרבות פוליטית וכו'. מצד שני, בעידן הגלובליזציה, ישנן צורות חדשות של תרבויות בנות כלאיים הבאות מהבדלים במקורות מגדריים, מעמדיים, אתניים ומקצועיים. ראה: Stuart Hall and Paul du Gay (editors), *Questions of Cultural Identity*, Sage, London, 1996]

הפדגוגיה של מפגש נעה בין שני קטבים אלו: מצד אחד אנחנו מניחים שליהודים יש תחושת קרבה מובנית, ערכים משותפים, היסטוריה משותפת וחזון משותף של העתיד. בהקשר זה המפגש הוא הזדמנות לחזק את תחושת האחדות והעמיות.

אך מצד שני, המשתתפים במפגש באים מארצות שונות המשקפות תרבויות לאומיות, שפות ואורחות חיים שונים. יותר מכך, ההרכב האתני של יהודים שונה ממקום אחד לשני, כך למשל היהודים בישראל הם ממגוון של מקורות אתניים, בעוד שיהודים בתפוצות בדרך כלל אחידים יותר מבחינה אתנית (ברוב המקרים ממוצא אשכנזי).

כשיהודים מתרבויות אחרות מבקרים או גרים בלב קבוצת רוב יהודית מתרבות מסוימת (למשל ישראלים הגרים בחו"ל או עולים חדשים מרוסיה). יותר מכך, טכנולוגיות חדשות, במיוחד תוכנות לשיחות וידיאו כמו סקייפ מאפשרות צורה חדשה של תקשורת "פנים אל פנים" היוצרת הזדמנויות לקשר ודיאלוג.

עם זאת, המפגש מודגם בצורה הטובה ביותר כאשר המשתתפים חיים באופן מלא בתרבות ממנה הם באים, וכך המפגש הוא הזדמנות נהדרת לחשוף חברי תרבות מוגדרת אחת לחברי תרבות מוגדרת אחרת.

לפני שנמשיך, עלינו להבחין בין שני מצבים של מפגש:

1. **מפגשים הקורים באופן טבעי** עם מעט או ללא התערבות מצד מחנכים או מתווכים אחרים.

2. **התנסות משותפת מכוונת** המתוכננת על ידי מחנכים ומתווכים אחרים.

הדיון שלנו מתמקד בצורה השנייה של מפגש, המתוכננת ומיושמת על ידי מחנכים ומתווכים אחרים **לאוכלוסיות ייעודיות בזמנים ומסגרות מוגדרים**. אין זה אומר שלדעתנו מפגשים טבעיים אינם חשובים. להפך, התנסויות טבעיות יכולות להיות משמעותיות מאוד ונושאים רבים שנעלה בחלק זה רלוונטיים גם להתנסויות לא מובנות.

[הערה: אחד מצורות המפגש הלא-מובנות החזקות ביותר היא אירוח בבתים, שהוא הזדמנות להכרות אינטימית ואישית]

רציונל פדגוגי - מדוע מפגש טוב עבור חינוך לעמיות?

בעולם המערבי, אנו מאמינים כי חשיפה לתרבויות אחרות היא מרכיב חיוני בחינוך "טוב". מעבר לכך, על ידי נסיעה לתרבויות אחרות ומפגש עם אנשים וקהילות מתרבויות

בתכנון ויישום הזדמנויות למפגש. ארגז הכלים שלנו שואב ידע מדיסציפלינה זו ועושה את השינויים הדרושים כדי להתאים לייחוד של מפגש יהודי.

בחלק של פדגוגיה לעמיות בארגז הכלים תוכלו למצוא עוד מידע על האופן בו מפגש הוא חלק אינטגרלי בפדגוגיה לעמיות, ואיך הוא מאפשר את הדרך הטובה ביותר ללימוד עמיות יהודית.

בזמן תכנון המפגש, אנחנו חושבים שהגישה הראויה היא להניח שהבדלים תרבותיים הם בעלי משקל רב יותר מתחושות האחדות. במילים אחרות, אל לנו להסתמך על המיתוס הגורס שאנחנו זהים ועל אחדות מדומיינת. עלינו לתכנן מפגש כפגישה של אנשים מתרבויות ספציפיות, גם אם יש להם תחושה שהם חולקים ערכים ומורשת.

הדיסציפלינה של חינוך בין-תרבותי קיימת כבר כמה עשורים. קיים עושר של ידע מעשי ומחקרי עבור אלו המעורבים

